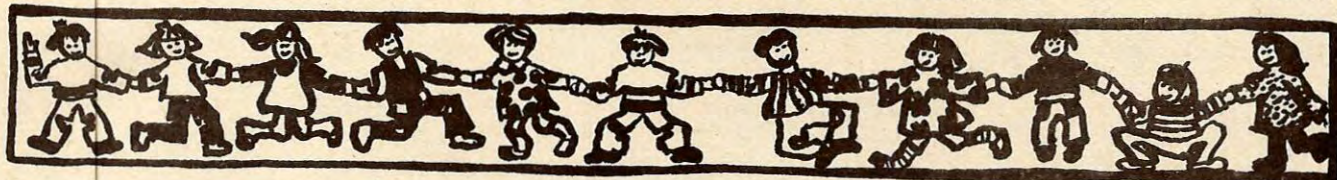

SKOLE FOR FOLKET

Nr 3-4 1978

AVISA TIL SOSIALISTISK SKOLEFORUM

Kr.5.-

LEDER: KRISA I SKOLEN:	s 2-3
SSF I TRONDHEIM	: s 4-6
LIVSSYNSORIENTERING:	s 8-13
REF. FRA EVA. II-MØTET:	s 14-15
KARAKTERDEBATTEN	: s 16-17
YRKESFORBUD	: s 18
FOLKVORDSAKA	: s 20-21
FRITIDSHJEM	: s 22-23

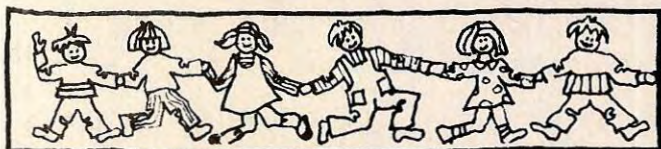
KRISA I NORGE

HVORDAN

RAMMER

DEN

SKOLEN?

Det er økonomisk krise i Norge. Krisa er ei overproduksjonskrise. Det produseres mer enn det de viktigste forbrukerne -arbeidsfolk og andre med sterkt begrensa inntekter- kan kjøpe. Krisa er internasjonal, og rammer hele den kapitalistiske verden. Slike periodiske kriser har eksistert så lenge kapitalismen har eksistert og kan ikke unngås under dette økonomiske systemet.

PROFITTE STYRER PRODUKSJONEN

I sitt jag etter høyest mulig profitt, utvider den enkelte kapitalist produksjonen, forbedrer teknikken, innfører nye maskiner og kaster veldige varemasser ut på markedet. Kapital strømmes fra den ene bransjen til den andre etter hvor det til enhver tid er mest overskudd å hente. Produksjonen øker mye mer enn kjøpekrafta til vanlige folk, og resultatet må bli overproduksjon.

Tomme ordrebøker, produksjon for lager, innskrenkninger, permitteringer, oppsigelser og konkurser blir dagligdags.

Årsakene til de økonomiske krisene ble avdekket av Karl Marx for over 100 år siden. Virkeligheten har bevist hans analyser til stadighet.

VI MÅ BÆRE BYRDENE

DNA-regjeringa, med god hjelp av borgelige økonomer og bedriftseiere, forsøker å få oss i virkeligheten er regjeringas argumentasjon syltynn, og kan avsløres av alle som ønsker det. At problemene består i manglende etterterspørsel, manglende marked, innrømmer også DNA. HVORDAN KAN MARKEDET UTVIDES VED AT FOLK FÅR MINDRE Å KJØPE FOR? Det er sjølsagt en umulighet. Eierinntektene i Norge økte med 17% i 1977. Hvorfor snakkes det ikke om det?

DNA-regjeringas krisepolitikk må avsløres som det den er: Forsøk på å velte byrdene av krisa over på vanlige folk for å holde kapitalen skadesløs.

KRISA RAMMER SKOLEN

Som et ledd i krisepolitikken skal det offentlige forbruket ned, og staten strammer inn ovenfor kommunene. Enkelte kommuner er nå på konkursens rand, mange andre har store økonomiske problemer. Dette vil ramme uproffitable sektorer som helse- og sosial, daghjem og skole hardt.

TROMSØ OG ODDA

Tromsø kommune er sterkt ramma. Finansrådmannens budsjettforslag for 1979 annonserer permitteringer og oppsigelser av kommunalt ansatte. Dette har både Tromsø Lærerlag og andre fagforeninger protestert mot.

I budsjettforslaget for Odda kommune er lærerlønningene redusert med 400 000 for 1979.

Dette må bety classesammenslåing og drastisk nedskjæring av hjelpe- og støttetiltak.

Tysedal barneskole kan komme til bli fire-delt, etter å ha vært fulldelt siden 1910.

til å tru at lønningene og "kostnadsnivået" er skyld i krisa. Det må de sjølsagt gjøre

for å hindre opprør mot voldgift og lønnstopp

OSLO-BUDSJETTET

I forslaget til Oslo-budsjett for 1979 beskjæres tildelingene til grunnskolen med 10 millioner. Foreløpig er reduksjonene ført opp med 7,9 millioner i lønn og 2,1 millioner i trygd og pensjon. Finansrådmannen foreslår imidlertid at skolestyret gis fullmakt til å avgjøre hvordan innsparingene skal gjennomføres. I tillegg er budsjettet for nybygging og nyanlegg til grunnskolen redusert med ca. 6 millioner i forhold til 1978 (korrigert for prisstigning). Byggestart for Høybråten og Åsjordet skoler utsettes til 1980. Den planlagte idrettshallen på Øraker skole utsettes. Kampen og Vålerenga skoler får nedskjørt bevilgningene til ombygging med 4,5 millioner i 1979. Det er også reduksjoner når det gjelder den videregående skolen.

VÆR ÅRVÅKNE - KREV INFORMASJON

Vi har gitt noen eksempler på hvordan krisa slår inn i skolen. Pr. i dag har ikke vi noen detaljert oversikt over hvordan elever og lærere blir rammet av krisetiltak forskjellige steder. Slik konkret kunnskap kan bare skaffes på den enkelte skole, og vi oppfordrer dere til å skaffe den.

Gjør undersøkelser, godta ikke uvisshet og omtrøtthet. Krev opplysninger om konkrete tall.

Vi skal redegjøre for de områdene vi mener det er grunn til å være spesielt oppmerksom på:

RAMMETIMETALLET

I Oslo har vi fått en ny tildelingsordning for rammetimer. Skolene får nå en pott som de sjøl disponerer. Det betyr at ansvaret for fordeling av for små ressurser ligger på den enkelte skolen. Allerede for inneværende skoleår sto mange skoler ovenfor valget mellom klasse-sammenslåinger eller drastiske nedskjæringer av hjelpe- og støttetiltak. Hvor mange steder vil dette være situasjonen for skoleåret 1979/80? Tildeling av rammetimer skjer ved juletider, og disponering skal diskuteres av lærerråd. Krev rammetimetallet for tidligere år som sammenligningsgrunnlag. Sammenligningen må korrigeres for evt. endringer i elevtall og klassetall. Det må også tas hensyn til at mulighetene for "B-timer" er mindre enn tidligere.

ELEVTTALL I KLASSENE/LÆRERTETTHET

Hvordan er tendensen når det gjelder lærertetthet og elevtall i klassene? Hva med 1. klassene for 1979/80?

Her må det tas hensyn til antall integrerte elever. Godta ikke store klasser dersom det er integrerte elever i den.

Allerede for inneværende skoleår er det mange

assistenter (uten utdanning) i Oslo-skolen. Hvilke oppgaver har disse? -De samme som speisallærerne? Mye penger kan utvilsomt spares dersom underbetalte assistenter kan erstatte utdannede og tildels spesialutdannede lærere. Vi mener det må være riktig å godta assistenter bare når de har klart definerte arbeidsoppgaver som ikke har noe med undervisning å gjøre.

Mange skoler har fritidshjem. Hvordan er tendensen for budsjett og bemanning her?

DRIFTSBUDSJETTET

Dette kommer før jul, og forvaltningen av det er en lærerrådssak. Sammenlign med tidligere budsjetter og korrigeringer for endringer i elevtallet og for prisstigning.

På dette området er situasjonen allerede prekær mange steder. Det kan være spesielt nyttig å undersøke bevilgningene til formingsfaget for noen år. -Her har nedskjæringene pågått lenge. F.eks. er sløydfuru, som var vanlig for få år siden, bytta ut med høvla gran. På enkelte skoler finnes det ikke materiell til tekstilforming - elevene må tegne i alle disse timene.

På flere steder mangler klassesett av lærebøker i viktige fag som matematikk. Utslitte bøker fra nedlagte skoler må tas i bruk på andre skoler. Mange mangler lærerrettledninger og fasiter.

Ideer om loppemarkeder, innsamlinger blant foreldrene, etc. har dukka opp. Vi mener dette er farlige tanker, som på sikt kan undergrave gratis skolegang og myndighetenes ansvar for denne.

POLITISK KLIMA

I kjølvannet på økonomiske kriser følger ofte en innstramning i politisk klima. Vi har allerede flere eksempler på yrkesforbud i skolen. Det er sannsynlig at det kommer flere. En måte å møte dette på, er økt sjølsensur. -Da har visse krefter oppnådd akkurat det de ønsker.

Men det finnes en annen løsning; å styrke enheten lærerne imellom og til elever og foreldre, og kreve at myndighetene tar ansvaret sitt alvorlig. Kriseløsninger i skolen rammer alle som har tilknytning til den. Dersom alle disse får anledning til å sette seg inn i det som skjer, er denne enheten mulig. Godta ikke at f.eks. foreldrene skal holdes uvitende for å berge skolens ansikt utad.

SSF i Oslo vil arrangere et møte om krisa og skolen. Dette møtet vil sannsynligvis bli onsdag 7. februar.

SSF. GODT I GANG I TRONDHEIM

Når dette skrives har SSF i Trondheim vært i virksomhet i halvannen måned. I dette innlegget skal vi fortelle hvordan vi gikk fram for å stifte SSF - og om de to første møtene vi har arrangert. Kanskje kan andre nytte godt av erfaringene våre.

Vel, vi var en gjeng som mente at det var bruk for ein organisering av progressive lærere og folk som var interesserte i skolepolitikk. Altfor lenge hadde vi blitt stoppa når diskusjonene var som ivrigst i Norsk Lærerlag, og det var mange emner som vi ønsket å få debattere for å finne ut hvasom var en sosialistisk skolepolitikk i den og den saken. Vi visste at det var mange sosialister og progressive blant skolefolk i Trondheim.

Vi tok kontakt med flere, danna en initiativkomité og fikk med ca 80 personer på et opprop for å danne SSF. De fleste var lærere i grunnskolen, men også andre skoleslag og høyere utdanningvar representert. På dette grunnlaget laga vi en løpeseddel med invitasjon til stiftelsesmøte 29. sept. Samtidig sendte vi ut pressemeldinger til aviser og NRK. Klassekampen og Adresseavisen tok inn meldingene, og NRK inviterte til radiointervju i forbindelse med "Dagens møte" i radioen, så PR-en var ikke så verst!

Om lag 60-70 folk møtte opp den 29. Programmet var: orientering om SSF v/ forkvinna Jorun Bråthen, orientering fra oss om planene for Trondheim og diskusjon om hvordan vi best skulle legge opp arbeidet. Det mangla verken ideer eller inter-

esse blant folk. Noen lærere laga i vår en sketsj for støttekomiteen for Folkvord, og viste deler av den nå.

Stemninga på møtet var ganske bra, og det ble tegna 50 medlemmer.

Lærerens situasjon - neste møte.

På møtet i september kom det fram sterke ønsker om å diskutere lærerens situasjon i dagens skole - mellom ideal og virkelighet. Mange føler seg frustrerte i en stadig vanskeligere oppgave, og håpet å få hjelp til å kjempe mot denne utviklinga. Det Den første oppgava til det nyvalgte styret ble å arrangere et slikt diskusjonsø diskusjonsmøte.

2. åpne møte i Trondheims SSF.

"Lærerens situasjon i dagens skole - ideal - virkelighet".

Målet for møtet: klargjøre hvilke krav som stilles til oss, og hvilket press vi er under.

Klargjøre virkeligheten vi befinner oss i - gjennom diskusjoner å nå fram til øket solidaritet, gjennom felles situasjon å finne ut hva i lærersituasjonen vi opplever som hardest og mest problematisk. Hvordan skal vi møte disse problemene - hvilke krav er det viktig å stille på kort og lang sikt.

Vi så på dette møtet som starten på en lengre diskusjon med mål å komme nærmere svar på spørsmålet om hva en sosialistisk linje i skolepolitikken skal være.

Det ble tilslutt oppfordra til å rope ut med de saker vi som lærere føler er avgjørende for oss selv som lærere, og som preger vår og elevenes arbeidssituasjon.

Den andre innleder tok for seg skolens målsetting, og satte særlig søkelyset på mønsterplanen og dens ideologi, eller mangel på sådan - sammenblanding av det som finnes av ideologi.

Ut fra dette ble det trukket fram hvilke muligheter vi har til å endre vår situasjon innenfor disse rammer.

Etter innledningene var det pause med visesang, før vi tok fatt på gruppediskusjon, hvor folk selv fikk velge hvilke problemstillinger de ville gå inn i.

Gjennomføring av møtet.

For å få et så godt utgangspunkt som mulig til diskusjonen ble det holdt to innledninger. En fra en grunnskole-lærer, som tok for seg skole-daglige problemer, og hvordan disse virker på oss. La stor vekt på faren ved å privatisere problemet, ved dermed å ende opp i at det er en selv det er noe i veien med.

Etter en noe dyster framstilling av dagens frustrerte lærere, ble det stilt spørsmål om vi befinner oss i en håpløs situasjon, og om hva vi eventuelt kan gjøre for å bedre situasjonen.

Det ble her nevnt både kortsiktige og mer langsiktige mål, og viktigheten av engasjement både på lærested og i foreninger ble sett på som en forutsetning for framgang.

Også forholdet til foreldre og elever er viktig for at denne enheten skal kunne utvikles.

Det viste seg at mange var oppsatt på å luften sine frustrasjoner, og det var tydelig godt å snakke om disse.

Vi brukte veggaviser der de forskjellige temaene etterhvert kom opp, og det var mange baller i luften på en gang, f.eks.:

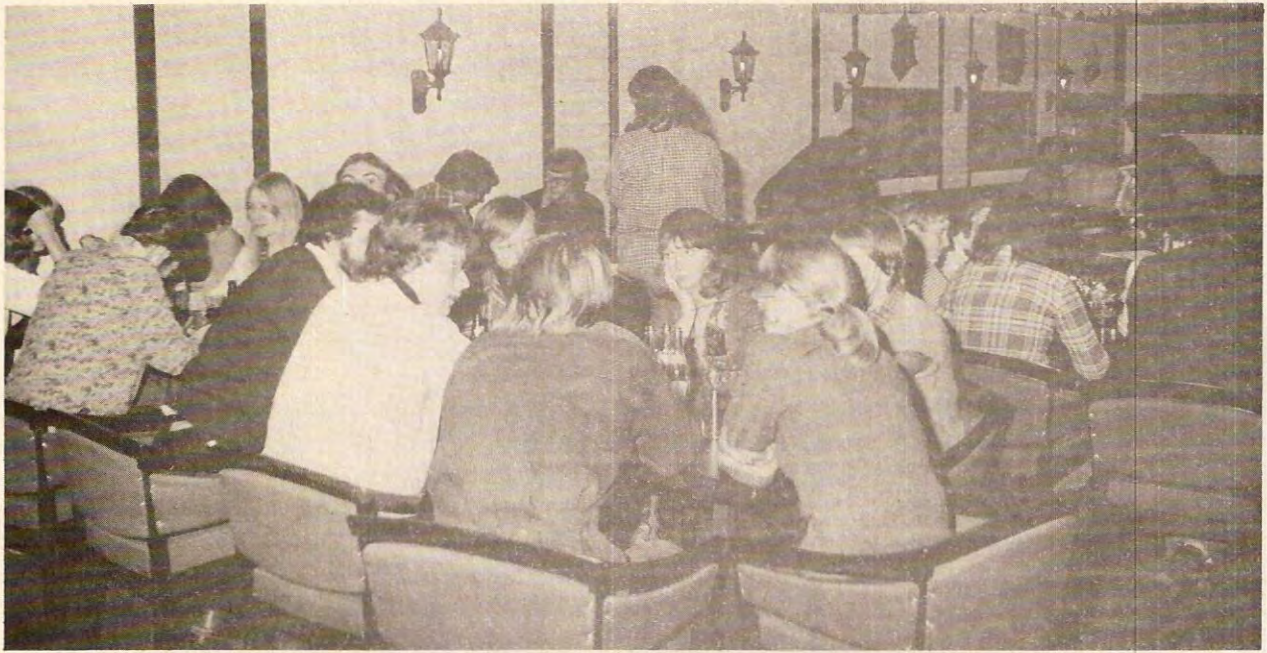
- Hva med fast arbeidstid for lærere - kontortid?
- Hvordan arbeider vi best i lærerorg?
- Hvordan stiller vi oss til karakterdebatten?
- Hvordan skal vi stille oss til den videregående skolens (gymnasets) rop om nivåsenking?
- Hvordan bryte ut av isolasjon (forholdet til kolleger-foreldre-næringsliv-LO)?
- Hvordan revolusjonere kontakten med foreldrene?
- Hva med rett under konferanser, forel møter i arbeidstida - for foreldre?
- Hvordan kan vi dra flere inn i arbeidet med å bedre skolehverdagen?
- Hvordan utvikle det kollektive livet på en skole - i klassen og blant kolleger?
- Studiesirkler.
- Hvordan kan vi som lærere sammen med elevene planlegge den sosiale siden ved kollektive arbeidsprosjekter - ikke bare det faglige?
- Lærerrådsarbeidet kontra lærerlagsarbeidet.

Tida gikk fort, og vi bestemte oss for å fortsette diskusjonen på neste møte med hovedvekt på enkelte av de punkter som kom fram sist. Vi vil i mellomtiden snakke med medlemmer om hva de venter seg av fortsettelsen, og hvilke saker de i neste omgang ønsker å forfølge.

Vi regner med å ha en kort innledning hver klare problemstillinger og motsetninger stilles opp.

INNLEDERE FRA 2.MØTET I TRONDHEIM....

FRA 2.MØTET I TRONDHEIM.....

Hva nå?

Styret i SSF i Trondheim har vedtatt å prøve å få med flest mulig av medlemmene på å diskutere plattformen og vedtektene til SSF innen januar 1979. Vi slutta oss til SSF i Oslo med oppropet som "miniprogram", men håper å bli ferdig med diskusjonene til årsmøtet i februar. Da regner vi med at Oslo/Trondheim SSF -ere kan komme sammen og diskutere arbeidet med vedtekter og plattform for et landsomfattende SSF.

Vi trenger SSF i Trondheim.

Progressive lærere og andre sosialister med tilknytning til skolen har mye å diskutere i Trondheim - og vi har mange saker å kjempe for lokalt. Dette er en av dem:

- Kommunen har kanskje den dårligste dekkningen av skoleplasser i landet. I de nye drabantbyene har skolene opptil 50% overkapasitet, og lærere underviser i leiligheter, bedehus, bomberom og andre provisorier. Dette fordi kommunepolitikkerne ikke planlegger og bevilger penger til skolebygg i disse områdene, men prioriterer veier og andre ting som ikke tjener beboerne. Samtidig planlegger de å legge ned sentrums skoler.

Men dette er bare ett av de mange viktige områdene SSF må jobbe på. Og stiftelsen av SSF i Trondheim er et bevis på at folk trenger et forum der de kan ta opp og diskutere slike saker.

Folkvord ansatt !

KUD HAR ANSATT FOLKVORD.
VI HAR SEIRET!

ENDA ET BEVIS PÅ AT DET
NYTTER Å KJEMPE!

DETE RESULTATET HAR STOR BETYDNING
FOR KAMPEN MOT YRKESFORBUD.

RED.

HVOR BLIR DET AV DISKUSJONS- INNLEGG I SKOLE FOR FOLKET

Faksimilene på denne sida er ikke fra "Skole for folket", men viser noen glimt fra en diskusjon om karakterer og andre skole spørsmål som pågår i "Klassekampen". Vi synes det er bra at skolefolk diskuterer. -Hvorfor er det så få som gjør det i "Skole for folket"? Hvorfor skriver ikke du et innlegg? Synes du ikke at denne avisa er viktig? Tror du ikke den når ut til mange skolefolk? Vi er overbevist om det motsatte. Vi er også sikre på at dersom diskusjonene i avisa blir flere og mer allsidige, vil stadig flere fatte interesse for den.

Riktignok er ikke "Skole for folket" noen dagsavis, men den kommer ut med jevne mellomrom og er et organ for sosialistiske skolearbeidere. Alle som leser avisa vår (og mange andre) har utallige synspunkter på tusenvis av skole spørsmål. Det er ikke noe poeng i å holde sine meninger for seg sjøl. (Den eneste gode grunnen til det, må være redsel for at andre kunne komme til å mene det samme som en sjøl.)

GRIP PENNEN I DAG. VÅRE SPALTER ER ÅPNE.

SKOLEDEBATTEN FORTSETTER

DEBATT &
LESERBREV

Skole, rødfarge og gulrot

Foreldre, lærere og elever protesterer

Skussmål er karakterer

LÆRARAR, korleis

skal vi halde ut?

Karakterdebatten og sosialismen

La oss beholde karakterene!

LIVSSYNSORIENTERING SOM OBLIGATORISK FAG!

KRISTENDOM SOM VALGFAG.

OM GUDDOMMEN I KRISTENHETENS HJERTER OG
DEN PARTISKE OG POLITISKE KIRKEN

Menneskene har laget seg forklaringer på uforståelige fenomener i verden til alle tider. Dette har utviklet seg til mange forskjellige religioner. Disse religionene har ofte holdt folk tilbake fra å finne naturlige forklaringer på problemer. Religionenes teser og herrer har bidratt til å forlenge undertrykkelsen og urettferdigheten folk har vært og er utsatt for. Kristendommen har fungert på denne måten i den vestlige verden. Guds rike er ikke på denne jord, men det som kommer etter døden er det egentlige liv som skal vare evig, lærer kirken oss. Glem dine plager nå, og lev med tanke på evigheten.

Bibelens gamle testamente, jødernes historie og forklaring på tilværelsen, har kirken gjort til vårt kulturgrunnlag og til vår verdensforklaring. Jødernes mytologi har i lang tid vært lagt større vekt på enn vår egen historie pga kirkens verdslige (les: politiske) makt. Men hvorfor i all verden slutter kirkens interesse for jødernes historie ved vår tidsregnings begynnelse? (Eller kanskje skulle spørsmålet stilles på hodet?).

Kirken, Guds forvalter på jorden over synden og moralen, er ikke et nøytralt og upolitisk vesen, som man blir fortalt. Kriken er en konservativ politisk faktor. Tvangskristningen i Norge på 1000-tallet og utover viser oss dette klart. Og korstog, religionskriger, heksejakt, kirkens kvinneundertrykkelse, abortsynet, Martin Luthers jødesyn (jfr. Karlheinz Deschner: Og hanen galte annen gang... En kritisk gjennomgåelse av kirkehistorien), demonutrivelse m.m. skulle vel få oss til å tenke på litt av hvert. I Nord-Irland står katolikker og protestanter mot hverandre og en av deres leveregler er: "Du skal kjenne fiende fra venn ved å se på hans religion!" Nei, kom ikke og fortell meg at kirken og kristendommen er nøytral og upolitisk. Konservativ og reaksjonær er passende betegnelser.

Hvilke erfaringer har man med kristne i norsk fagbevegelse? Har de stått i fremste rekke for arbeiderklassens krav? Eller har det nærmest vært synd for kristne å ha noe med den slags å gjøre? Kirkens forhold til arbeiderklassens kamper mot utbytting og undertrykking skulle vel også være kjent for de fleste.

DEN KIRKELIGE OPPDRAGERPLIKT MÅ SKILLES UT
FRA SKOLEN

Kirken opererer med en egen virkelighetstolkning som har lite med virkeligheten å gjøre. Vi skal oppleve verden som et pust i sivet og folde hendene og vente på det som skal komme etter dette liv. De menneskelige problemene forenkles og bortforklares, og kirken bruker sin makt på borgerskapets side mot arbeiderklassens kamp for rettferdighet. Ved å ha en kristen formålsparagraf i skolen, åpner man for kirkens politiske og moralske syn. Denne reaksjonære maktfaktor bør ikke ha så stor makt i vår skole. Den kristne formålsparagrafen og den dominerende plass kirkens lære har i skolevesenet er egentlig en levning fra tiden etter reformasjonen. Da begynte kirken å konfirmere sine medlemmer, og med dette ble det lagt grunnlag for at konfirmasjonsforberedelsene skulle være skolens oppgave. Kristendommen har etter dette hatt en meget sentral plass i skolen. Kristendomsfaget burde blitt tatt ut av skolen da kirken selv overtok konfirmasjonsforberedelsene. - Nå hyles det etter en kristen formålsparagraf i barnehagene også.

I Grunnloven §2 står: "Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den evangelisk lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende seg til den, ere forpliktete til at oppdrage deres Børn i samme." - Altså er medlemmer av den norske stats kirke forpliktet til å oppdra sine barn i kirkens lære. I følge Grunnloven betyr ikke medlemskapets oppdragerplikt nødvendigvis at det er skolen som skal ha denne oppgaven. Her har kirken igjen utnyttet sin politiske makt til å skaffe seg posisjoner innen skolen. Hvis noe vesen skal ha denne forpliktelse, er det logisk at det er statskirken selv som utfører denne oppgaven etter foreldrenes ønske og på deres vegne. Skolevesenet i dette landet er ikke lenger noe underbruk av kirken, men et selvstendig statlig undervisningsvesen. Derfor burde oppdragelsen til kristen tro og moral tillegges kirken selv. Kirken konfirmasjonsforbereder jo selv også nå.

KRISTENDOMSFAGETS MÅL OG HOLDNINGER

I Mønsterplanen heter det at man i kristendomsfaget blant annet skal gi elevene respekt og forståelse for religiøse og etiske verdier. Dette er som å sette bukken til å passe havresekken. Går det an at intoleransen selv, kirken

med monopol på den rette og eneste virkelige av verdens guder, skal gi respekt for andres religiøse og etiske verdier. Hvordan har kristen misjon praktisert sin enorme toleranse på dette punkt? Det kjenner vel de fleste til! Vi vet at kirkens menn forteller at vår gud er den eneste gud. Andre menneskers guder og religioner er bare et uttrykk for en lengsel etter den egentlige gud og derfor er deres guder bare fantasi. Gud har nemlig skapt menneskene og derfor er det en lengsel i oss alle etter kontakt med denne faderlige Gud. Er dette et brukbart utgangspunkt for forståelse og respekt for andres religiøse og etiske verdier? Til nå har det ligget til kristendomsfaget å gi elevene kjennskap til etikk og moral og andre religioner. Dette er det samme som om man skulle be en bedriftseier gjøre rede for en streik og vente å få de streikenes versjon av saken. Vi skjønner at dette ville passe bedre i faget livssynsorientering.

HVA KREVES FOR Å DELTA I LIVSSYNSORIENTERING?

Mange av de 95% som står i statskirka, ønsker at barna deres skal ha livssynsorientering, da de ser på dette som et bedre tilbud enn kristendom. Men det store problemet her er at det er vanskelig for elevene å få delta i dette tilbudet. I lov om grunnskolen av 13. juni 1969 sier §13. 9: "... barn av foreldre som ikke tilhører Den norske kirke, skal være helt eller delvis fritatt for kristendomsundervisning - når foreldrene krever det." Og i føresegnene for grunnskolen heter det at elever som er fritatt for kristendomsundervisning bør så langt råd er, få tilbud om annen religions- eller livssynsorientering. Det er altså ingen plikt for skolen å gi dette tilbudet, men skolen bare bør så langt råd er, gjøre det.

Elever som kan fritas for kristendomsundervisning er de som har begge foreldrene utmeldt av Den norske kirke, eller hvis foreldrene i fellesskap har meldt barnet ut av den samme kirke. Er barnet over 12 år, skal barnets mening høres ved ut- eller innmelding i kirken.

Foreldrene må skriftlig melde fra til skolen om de ønsker livssynsorientering for sitt barn og meldingen må inneholde opplysninger om at barnet fyller kravet for å slippe kristendomsundervisning.

Nåløyet er trangt, kirkens makt er stor. Livssynsorientering må bli et obligatorisk fag!

LIVSSYNSORIENTERING I SKOLEN I DAG

Livssynsorientering er et svakt fag i dagens skole. Faget er nytt og det har ikke blitt mottatt med særlig stor glede heller. Livssynsorientering kan også settes opp som valgfag for elever i 9.klasse, men jeg kjenner ikke til noen skoler som har dette som valgfag.

Skolesjefen har laget en brosjyre om livssynsorientering. Denne er laget slik at alle hjem med barn i skolen skal få orientering om faget. Der heter det: "Undervisningen bør være mest mulig allsidig, slik at elevene blir orientert om den variasjon i livssyn og religiøs tro og praksis som er til stede både nasjonalt og globalt. Foreliggende alternativer til kirkelige seremonier o.l. hører med til orienteringen. Det er viktig at elevene får innsikt

i de trosformer og livssyn som preger vår egen tid, ...". Videre skal elevene diskutere begreper som menneskeverd, likeverd, toleranse og nestekjærlighet. Natur- og miljøvern, etikk og moralfilosofi er andre stikkord. Spørsmålene skal belyses ut fra ulike religioner og ikke-religiøse livsoppfatninger.

Planer og mål er med andre ord formulert i beste mønsterplanspråk. Dette blir særlig tydelig når man vet at det nesten ikke finnes læremidler i dette faget. Undervisningen skal i stor grad baseres på diskusjoner og selvstudium.

Det positive ved et slikt obligatorisk fag, ville være at man kunne formidle kunnskap om andres oppfatninger og ulike livssyn. Den ensidige kristne framstillingen som kristendomsfaget gir, tror jeg ikke akkurat fremmer toleranse og vidsyn, men det motsatte.

LIVSSYNSORIENTERING - ET FAG MED MANGE PROBLEMER OG MOTSTANDERE

Ved Uranienborg skole i Oslo var det en foreldregruppe som ønsket at deres barn skulle få livssynsorientering som fag i stedet for kristendom. Det ble fra skolens side sagt at det var umulig å parallellegge disse timene for å kunne trekke elever ut fra flere klasser for å få en stor nok gruppe. Derfor var det umulig å gi et slikt tilbud. - Senere kom presten til skolen med ønske om å holde andakt for elevene en gang i uka. Da ble kristendomsstimene parallellagt i løpet av kort tid for de aktuelle klassetrinn. Dette var for de samme klassetrinn som ønsket å ha livssynsorientering. Dermed kom livssynsorientering i gang ved Uranienborg skole. - Hvilket livssyn hadde rektor på denne skolen? Men dette er dessverre ikke enestående. Faget saboteres fra mange skoler på ulike måter: Hvilke lærere settes til å ta et slikt fag? Gir skolene informasjon om dette faget, og gjøres det til rett tid? Skolene må, viser erfaring, pålegges å gi foreldrene informasjon om dette faget. Det er viktig for foreldrene at de får informasjon så tidlig på året at de får en reell sjanse til å melde sine behov før timeplanleggingen begynner.

Det finnes nesten ikke læremidler i dette faget. Da blir det vanskelig for læreren å gi en meningsfylt undervisning. Dette forsterkes ytterligere når vi vet at nesten ingen lærere har utdanning som egner seg for dette faget. Lærerutdanningen må ta dette inn i seg, og stat og kommune må bevilge penger til læremidler og til etterutdanning av lærere i dette faget. Det som er gjort til nå, er som en dråpe i havet.

Skolene får ekstra bevilgninger til dette faget, når det søkes.

Det er viktig at vi lærere også er klar over dette fagets trange kår, og vi bør gi foreldre informasjon så langt råd er.

Ved å henvende seg til Pedagogisk Senter og til Human-Etisk Forbund i Oslo, kan man få hjelpemidler og råd. Fram for livssynsorientering som obligatorisk fag i skolen!

H.S.

MÖTE
MED :

GRETE
HØEGH-OMDAL

LIVSSYNSORIENTERING

Intervjuer: G.H.O. ,du er lærer og arbeider ved Stovner skole i Oslo.

Når vi i SSF henvender oss til deg, er det fordi vi vet at du underviser i alternativ livssynsundervisning, og har gjort det gjort det noen år. Du har skaffet deg praktiske erfaringer som det kan være av interesse for andre å få del i. Vi tenker på den enkelte lærer som lurar på om det kunne være noe for henne/han å ta på seg slik undervisning. Vi tenker videre på folk som har lyst til å få i stand slik undervisning ved sin skole, men som lurar på hvordan man går fram, og om noen hos dem kan undervise i dette faget. Og ikke minst vet vi det er mange foreldre som er usikre på; 1) hvordan man går fram for å få opprettet slik undervisning ved sin skole, 2) hva som egentlig foregår der, og 3) ikke minst, hva det vil innebære for deres barn å bli fritatt for kristendom. Så alt dette er ting vi gjerne vil du skal fortelle litt og. Det står en alminnelig redegjørelse om alternativ livssynsundervisning et annet sted i bladet.

G.H.O. : Da bør jeg kanskje begynne med reglene for å få slik undervisning. Hvis begge foreldrene bor sammen, er kravet at begge skal være utmeldt av statskirken. Det er litt synd for da taper alltid den av foreldrene som er utmeldt. Det ligger noe av diskriminering i dette. Det kan bli grunnlag for kamp mellom foreldrene: hvem skal bøye seg, hvem er sterkest/svakest? Men hvem skal avgjøre hvem av foreldrene som skal tilgodesees? Jeg mener derfor at skolen bør være konfesjonsfri. Da ville man slippe slike konflikter. Og da ville også mange lærere slippe å undervise i kristendoms-kunnskap som ikke ønsker det. Jeg har inntrykk av at det er en del foreldre også som ønsker konfesjonsfri skole.

Intervjuer: Hva var begynnelsen til at det ble opprettet alternativ livssynsundervisning på deres skole?

G.H.O. : Hos oss var det rektor som først tok det opp, etter at det var kommet et skriv fra skolesjefen om mulighetene for å opprette slike grupper. Rektor spurte i lærerråd om det var noen som var interessert i å ta på seg slik undervisning. Vi var to stykker som meldte oss. Så ble det sendt ut et spørreskjema til alle foreldrene ved skolen for å finne ut hvem som var interessert. Det meldte seg ca. 18 elever. Vi to lærerne og rektor holdt så et møte med disse foreldrene.

Der presenterte vi oss selv, fortalte litt om hva møsterplanen sier om alternativ livssynsundervisning, og vi viste fram endel aktuelle bøker. Siden ble barna delt i to grupper etter alder, 1-3 kl. og 4-6 kl. for seg.

Og senere er det hvert år blitt sendt ut spørreskjema om alternativ livssynsundervisning til alle foreldre ved vår skole. Jeg vet ikke om det skal sendes ut ved alle skoler, men det bør i alle fall gjøres. Skolen vil så undersøke muligheten for å få timer til slik undervisning.

Intervjuer: Den muligheten tror jeg er blitt bra nå. Skolinspektør Søråas i Oslo har i alle fall sagt at det holdes tilbake reserve - timer av rammetimetallet, nettopp med henblikk på å opprette slike grupper også i løpet av et skoleår.

Men det er nok ikke ved alle skoler at rektor tar et slik initiativ. Hva kan en lærer gjøre?

G.H.O. : Ta opp i lærerråd muligheten for å kartlegge behovet, og søke timer. Foreldrene bør ta opp saken på foreldremøter, og etterlyse slik undervisning. Det er lurt å lufte det på et foreldremøte for da kan man kanskje få støtte fra i hvertfall en foreldre. Det er gjerne 2-3 stykker i hvert fall som er interessert i hver klasse. Det er lettere hvis man går sammen et par stykker.

Klassekontakten eller læreren kan bringe ønsket videre til skolestyreren. En gruppe foreldre kan sammen henvende seg til rektor, eller man kan be om at saken blir tatt opp.

Klassekontakten eller læreren kan bringe ønsket videre til skolestyrer. En gruppe foreldre kan sammen henvende seg til rektor, eller man kan be om at saken blir tatt opp i foreldrerådet. Jeg vet også at S.U. har tatt opp saken ved en skole, muligens ut fra press fra foreldre. Det er altså mange veier å gå.

Intervjuer: Er det ønskelig at læreren har noen spesiell bakgrunn? Jeg mener i sin alminnelighet, og ganske særlig i forhold til kristendom. Mye vil jo avhenge av læreren i dette faget. Jeg vet at foreldrene har gjort blandede erfaringer her. Selv har jeg f.eks. opplevd at mitt barn er blitt sendt hjem fra alternativ-

timene fordi noen i gruppa hadde "snakket stygt om Gud." Barna skjønnte ikke hva det var å være blasfemiske, men læreren var kristen og reagerte sterkt på det. Mener du at personlig kristne bør ha en slik post?

G.H.O. : Nei, jeg synes ikke at personlig kristne bør ta slik undervisning. Da vil det bli mer mulighet for en påvirkning som er mye mer skjult. Jeg har opplevd at vikarer har utsatt gruppa mi for utilbørlig press: "Stakkars dere tror dere ikke på Gud, dere da. Hvorfor er dere ikke kristne da?"

Det er uenighet blant oss livssynslærere når vi treffes på fellesmøter om hvordan personlig livssyn og også utdanning skal telle. Noen mener at livssynslærere bør være utmeldt av statskirken. Men det er på den annen side mange lærere som ikke står i statskirken, som underviser i kristendom. For min del tar jeg ikke stilling til å være utmeldt av statskirken eller ikke, men jeg mener altså at det er galt med personlig kristne i slike stillinger. I alle fall mener jeg vedkommende må være virkelig åpen og fordomsfri.

Intervjuer: Det er altså viktig at foreldre er oppmerksomme på at ikke livssynslæreren nødvendigvis er ateist, slik at de følger undervisningen med en viss oppmerksomhet også av den grunn?

Hva var din bakgrunn for å melde deg til slik undervisning?

G.H.O. : Jeg har lenge vært opptatt av religiøse problemstillinger, det har vært en fase i livet mitt. Jeg har lest mye fra mystikk til andre religioner. Jeg så dette som en mulighet til å få lest mer og lære mer. Det er viktig å ha litt bred livserfaring. Alder og erfaring er svært viktig for en slik gruppe. For å ha fått slik erfaring lever du vel et mer aktivt liv enn mange andre, er ikke stivnet og satt i dine interesser og aktiviteter.

Kort sagt, det
Kort sagt det kreves at du er engasjert. Livssynslæreren skal følge det elevene er engasjert i. Du må alltid være forberedt på å ta ting på sparket, og det er lettere dess mer erfaring du har.

En bør også ha litt erfaring som lærer. Du må vite i hvor stor grad du kan la ting flyte utover, og når du må

stramme inn. Det første året jeg hadde livssynsundervisning, lot jeg enkelte elever dominere for mye. Det førte til at vi ikke kom gjennom mine rammeopplegg. Fordi læreren her har bedre tid til å høre på elevene, kan de gjerne komme med spontane ting hele tiden. De har selvfølgelig stort behov for å prate, men jeg må sette grenser også, for ellers flyter det hele ut.

Intervjuer: Hittil har vi snakket mye om læreren. Hva er elevenes bakgrunn?

G.H.O. : Det er veldig mange grupperinger, som skal ha livssynsundervisning, fra dissenterksamfunn som Jehovas vitner og til marxister. Med så sprikende interesser kan det bli vanskelig å holde gruppa sammen. Jeg har likevel ikke følt det som noe problem, og heller ikke hørt kolleger oppfatte det slik.

Men en må ikke tro at ungene i en slik gruppe nødvendigvis er noe mer bevisste enn andre barn. Mange av dem vet faktisk ikke hvorfor de går der. Foreldre kan se det som en kampsak å få innført alternativ livssynsundervisning, og bra er det. Men i likhet med mange andre foreldre bruker de kanskje mindre tid på å være sammen med barna sine, og er ikke klar over hvor viktig det er at foreldre og barn snakker sammen om hvorfor elevene skal gå der.

Intervjuer: Da er vi inne på noe vi vet mange foreldre er opptatt av, nemlig hvordan ungene opplever det å skille seg ut fra de andre. Er det noe som kan bli vanskelig for barn så er det jo dette. Jeg vet mange foreldre som egentlig ikke ønsker at deres barn skal ha kristendom, men som er redde for at barna skal bli ertet. I de tilfellene jeg kjenner til, har det gått helt fint. Det er populært å gå på "alternativen". Det er hyggelig å være få i gruppa, og barnet får gjøre mye som er artig der. Svært mye avhenger av at den faste læreren i klassen har et naturlig forhold til at noen elever går ut av kristendomstimene, og forklarer det greit for klassen. Og så er det selvfølgelig lettere når det gjelder mer enn en. Hvordan stemmer dette med dine erfaringer? Blir barne ertet?

G.H.O. : Nei, jeg tror egentlig ikke det. Til å begynne med var de andre elevene litt forundret når noen gikk ut av kristendomstimene. De var veldig nysgjerrig på hva som foregikk i livssynstimene, og spurte nok ut elevene mine en god del. Det er mulig noen kan ha følt det som erting, men jeg har ikke hørt noe om det.

Etter hvert som de andre elevene ble vant til livssynsundervisninga avtok interessen, og nå er det helt naturlig ved vår skole at noen går på "alternativen". Og hvis det var erting ville jeg nok hørt om det.

Et problem kan være at barna nødig vil gå glipp av viktige ting i klassen når de er ute. Jeg ber derfor klasselærerne passe spesielt på at beskjeder o.l. til hele klassen ikke blir gitt i kristendomstimene.

Intervjuer: Hvor stor bør en livssynsgruppe være?

G.H.O. : Det beste er minst 7-8 elever. Da kan flere syn komme fram, og vi er ikke så følsomme for sykefravær. I år har jeg bare 4 elever, og det er ikke så inspirerende å arbeide med. Men det er klart at man bør få livssynsundervisning selv om man bare er en elev.

Intervjuer: Noe en hver lærer vel vil tenke på, er om dette faget krever svært mye ekstraarbeid.

G.H.O. : Det er sikkert at det gjør. Ved vår skole har vi en time i uka til planleggingsarbeid, men den brukes jo opp bare på turen til og fra biblioteket. Siden det ikke finnes lærebok, og skolen ikke har de bøkene jeg trenger, må jeg skaffe alt stoff selv. Ved siden av full post blir det hardt. Dette er 3. året jeg har denne undervisningen. Lenge var jeg svært idealistisk, men nå synes jeg det begynner å bli tungt, og det vet jeg det er flere som synes. Til å begynne med hadde vi livssynslærerne i Oslo fagmøter, der vi kunne utveksle stoff og ideer. Det har vært Pedagogisk Senter som har arrangert disse tingene. Nå synes jeg det blir altfor lite fagmøter, tror ikke det har vært noe på minst 3/4 år. Det skulle vært et seminar i juni, men det ble avlyst. Det står vel på penger kan jeg tenke

meg. Det er viktig med seminarer, for vi har et veldig behov for å treffes. Arbeidsmøtene på Ped. Senter bør ikke være på kveldstid. Vi mener de bør være i arbeidstiden, med fri vikar, og ikke gå av vår fritid. Tror ikke det er bevilget noe bortsett fra et seminar våren -77.

Det ville være synd om folk nå begynner å gi opp. Vi var så glødende og bevisste før, det er viktig at ikke folk detter av lasset. Men en kan ikke satse bare på lærernes offervilje, da går de fort trøtt. Det må skikkelige bevilgninger til.

Intervjuer: Ja, dere har SSF's fulle støtte!

Ikke gi dere på kravene om bedre arbeidsforhold! Ville det vært noen fordel om dere hadde hatt en lærebok?

G.H.O. : Jeg er litt tvilende til en slik bok. Jeg ønsker ikke noen kokebok, synes det er godt med friheten jeg har til å velge og gjøre ting. Men det ville vært godt med en bok som omfatter en del temaer vi på livssyn som regel går glemte. Det ville spare mye arbeid.

Intervjuer: Dere har vært to på deres skole. Har dere hatt noen nytte av det?

G.H.O. : Faktisk nokså lite. Aldersforskjellen på gruppene våre er så stor, og størrelse på gruppene også.

Intervjuer: Hva slags stoff bruker du?

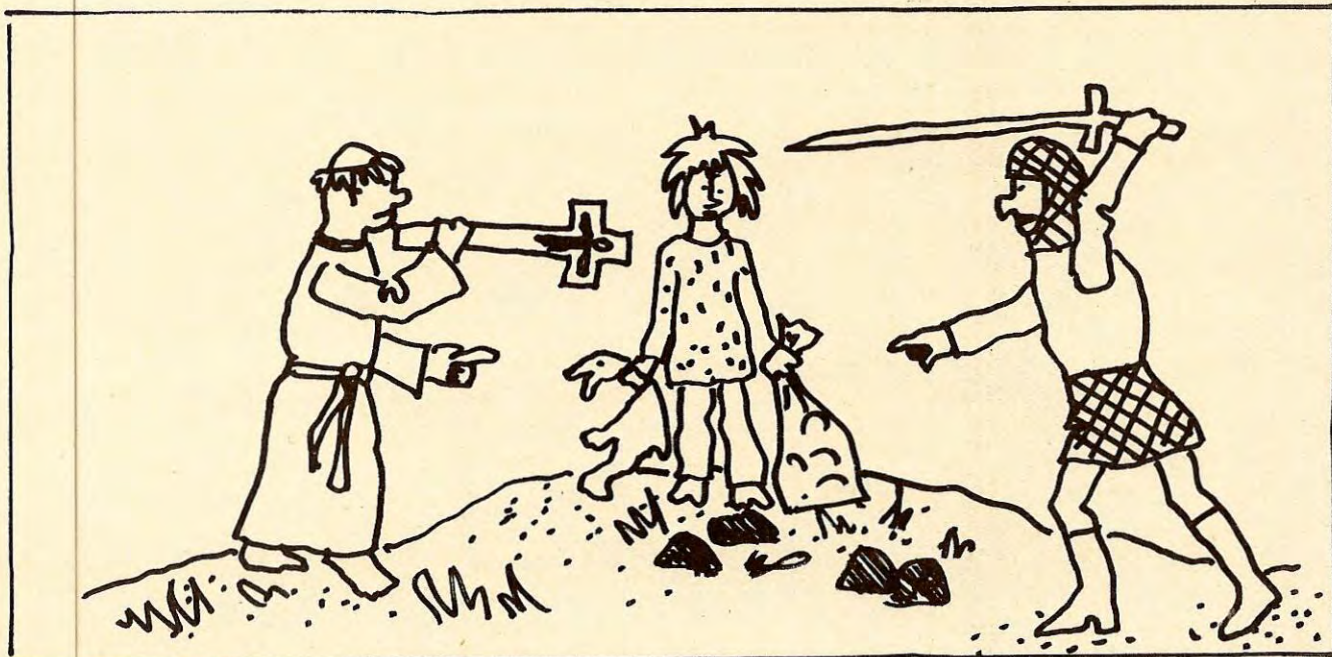
G.H.O. : Jeg har brukt veldig mye fra heftet fra Human - etisk forbund, det dekker de fremmede religionene, men er for knapt og tørt. Ellers bruker jeg mye aviser og forskjellige bøker.

Vi begynte livssynstimen i gruppa mi med hvordan landet vårt ble til, litt om norrøn mytologi, hvordan landet ble kristnet. Så gikk vi fra primitive religioner til de ferdige verdensreligionene. Da vi hadde om buddhismen, besøkte vi det buddhistiske senteret i Oslo. Et tips til andre: ta kontakt med de fremmedarbeidergruppene som finnes på stedet. Av andre temaer kan jeg videre nevne krig og fred, døden, samlivsspørsmål, ekteskap, skillsmisser, religiøst og ikke religiøst livssyn. (f.eks human-etikk, marxisme). Problemet er at jeg får nye elever hvert år, så vi må stadig begynne med å bli kjent.

Intervjuer: Er det flere råd du kan gi?

G.H.O.: Ja, ha ikke for store planer og mål, da blir det for langsomt for ungene. Det er derfor vanskelig å gå i dybden av ting. Det er viktig å snakke om dager i året som på en eller annen måte feires av grupper i samfunnet. F.eks. jul. 8.mars påske, 1.mai, 17. mai. Da kan ungene selv bidra med egne erfaringer.

Intervjuer: Da sier vi takk for praten, Grete Høeg-Omdal, og ønsker deg fortsatt lykke til i det videre arbeidet ditt

ÅPENT MÖTE REFERAT MED EGNE MENINGER: SSF. 4. OKTOBER Eva-2 INNLEDERE: OLAV HETLAND HJALMAR SEIM

På en fullsatt og koselig Restaurant Valkyrien ønsket lederen for møtet oss velkommen. Siden dette var første gangen det ble holdt SSF-møte på en restaurant, oppfordret møtelederen om å få reaksjoner på møteformen. Ønsker vi en møteform med brus, öl, noe å spise og dessuten mulighet for sosialt samvær etterpå? Så absolutt ja. Dette må vi fortsette med, men røykingen bør reduseres en god del, for for mange ble det plagsomt mye røyk i lokalet etterhvert.

Hovedinntrykket etter innleggene og i debatten om Eva-2 må bli at vi nok en gang ble klar over at skussmål er den verste form for evaluering vi kan tenke oss. Hovedgrunnen til dette er innholdet i skussmålet og formålet. Vurdering av personlige egenskaper vil vi ikke være med på, særlig ikke når det skal være beregnet for utsiling i arbeidslivet.

Både Hetland og Seim beklaget at Eva-2 kom nå, og førstnevnte mente at den burde begraves. Hetland mente at en fornuftig debatt om en avtrapping av det karaktersystemet vi har nå, ble blokkert av innstillinga. En av årsakene til dette var at det var lett for Høyre å mobiliserer til kamp for å beholde det gamle.

I sitt innlegg kom Hetland fram med sitt syn på kampen mot Eva-2. "Skal vi kjempe mot både karakterer og skussmål på en gang, eller skal vi rette kreftene inn mot innføringen av skussmål? Å sloss mot to ting samtidig er jeg redd for. Først når Eva-2 er død, kan vi ta opp til debatt karaktersystemet."

Om debatten om Eva-2 sa Hetland følgende: Ved å sette søkelyset på bruken av karakterer og hevde at de skaper mistriivsel, så blir debatten en avsporingsdebatt. Skussmålevalueringa forsterker den sosiale ulikheten. For å skjule dette angriper de karakterene og vil fjerne dem. Dette er en skinn-debatt og ingen

realdebatt. Det er et vrangbilde å si at de liker karakterer for å ha noe å støtte seg på.

Om skussmål hadde han dette å si: "Skussmål vil midlertidig gi en lettelse for de som har opplevd karakterenes dårlige sider. Siden vil det bli akkurat de samme problemene som nå. Hvorfor? Mønsterplanen har en ideell målsetting som er vanskelig å være uenig i, men som ikke har noe med virkeligheten å gjøre. Det er dessuten ikke mulig med individuell undervisning i grunnskolen fordi elevtallet er for stort. Skussmål gir rom for vilkårlighet i skjønn, særlig når vurderinga skal inneholde sosiale tilpassningsevner, evne til samarbeid og hvordan eleven fungerer i samvær med andre. Ingen lærere er klasseløse og vurderer ikke objektivt. Det nye vurderingssystemet er sosialt mer diskriminerende enn karakterer. Men hvorfor kommer et forslag om et 'nytt vurderingssystem nå? -Det er helt typisk. Skolen skal være en undervisningsinstitusjon som skal tjene samfunnets interesser. Arbeidsgivere trenger opplysninger om personlige egenskaper. Det er ikke nok med en karakter i orden og oppførsel. Utsilingen forsterkes med dette".

Hetland avsluttet med å si at han var for en total avskaffelse av formell vurdering. Han var for en videre utviding av vurderingsprinsippet der foreldre og elever måtte inn som viktige partnere.

Han er i mot karakterer, og det er en skam at vi fortsatt har orden og oppførselskarakterer. Men det nye evalueringssystemet gir rom for mer vilkårlighet i skjønn enn karakterer, så derfor er det bedre å ha det vi har nå enn å få det nye.

Hjalmar Seim, som har sittet i Evalueringsutvalget, innledet med å fortelle om utvalgets

arbeidsgrunnlag, sammensetning og det felles nordiske samarbeidet for å samordne og forenkle karaktersystemet.

Utvalget besto opprinnelig av sju stykker som var utpekt av Bratteli-regjeringen, men da den gikk av høsten 1972, kom tre borgelige med. Samarbeidet med de nordiske landene hadde som mål å samordne og forenkle karaktersystemet. Virkningen av karakterene ble drøftet. De drøftet også om fjerning av karakterer kunne virke diskriminerende på lærerne. Det ble etter hvert klart for utvalget at det ikke var bruk for karakterer i skolen. Videre var hovedpunktene i Seims innlegg:

1. Årsaken til fjerningen av karakterene.
2. Hvorfor uformell vurdering og hvordan bør den uformelle vurderinga være.
3. Når skal en formell vurdering skje.
4. Framtidas vurderingform.

Om årsaken til at karakterene burde fjernes sa han bl.a. at grunnskolen ville bli bedre uten dem. Dessuten hadde samfunnet og arbeidsgiverne ikke lenger bruk for karakterene. En annen faktor som kompliserte bruken av karakterene, var integreringen av de funksjonshemmede i skolen.

Hvorfor bør vi ha uformell vurdering, og hvordan bør den være? Til dette sa Seim at han var skeptisk til skussmål, men en uformell vurdering betydde ikke at det ikke var vurdering. En viktig i den uformelle vurderinga var å gi et bilde om hvordan eleven var på skolen. Informasjonen til hjemmet burde skje muntlig. Den skriftlige formen liknet for mye på den gamle. Ellers sa han at skolen skulle legge til rette alt for å lære elevene å samarbeide. Skolen skal fremme egenskaper i eleven, ikke vurdere egenskapene. I skolen ønsket han det skulle være en kombinasjon av gruppe/målrelatering, ikke individuellevaluering.

Når skal en formell vurdering skje?

I "Lov om videregående skole", står det at en form for formell vurdering må skje etter gjennomgått grunnkurs i l.kl. Etter avsluttet skolegang ønsker vi å gi elevene et vitnemål som forteller om hvilke fag eleven har hatt." sa Seim.

I framtida så foreslår komiteen at det bør være en skolevurdering. Hver skole skal vurdere seg selv og hvordan den fungerer. Avdekking av problemer og løsning av dem blir hovedmålet.

Ressursproblematikken kom også innlederen inn på. Han mente tida var inne til å se næyere på hvordan vi bruker ressursene. Skolen ville neppe få økte bevilgninger i framtiden.

Debatten etterpå levnet ikke noe tvil om hva vi mener om skussmål som evalueringsmiddel. Skussmål er verre enn karakterer og mer sosialt urettferdig. Det er beregnet for samfunnet og arbeidsgiverne, slik at det blir en større ut-siling i arbeidslivet.

Det store spørsmål var: "Er det riktig - å kjempe mot skussmål og karakterer samtidig?" Et annet spørsmål var: Er det bedre å beholde karakterene enn å få noe som er verre, nemlig skussmål?"

Olav Hatland sa at han var glad for Høyre-stormen som ga rom for debatt og kanskje fjerne grunnlaget for kompromiss.-- Dette var det ikke enighet om. Noen sa det var farlig å gå med på Høyre-stormen. Riktignok beskytter karakterene elever noe mer enn et skussmål gjør, stilt overfor en arbeidsgiver. Høyre vil imidlertid ha nivåheving med tanke på næringslivet. Dette må vi ikke være med på.

Hvorfor skal skolen ha det innhold den har i dag? Hvorfor er det viktig å lære å lære? Her ble det referert til "Steen-komiteen" som bygger på arbeidslivets prognoser om framtidas Norge - der det blir arbeidsløshet. Alle må gjøre regning med at de må omskolere seg, skolen må derfor gi kunnskap som gjør dette mulig. Skolen skal tilpasse elevene til næringslivets behov. Vi skal bl.a. lære ungene å finne seg i meningsløsheter. Vi blir med dette en slags funksjonslærere som skal evaluere elevene for sosiale/næringsmessige formål.

Seims prat om ressursene mente flere var et forsøk på å spore av debatten. I tillegg skal vi lures til å tru at vi har større innflytelse på vår arbeidssituasjon når vi får være med på å diskutere hvordan ressursene skal brukes.

Alt i alt ble det en god debatt der motsetningene mellom Seim og salen kom klart fram. De aller fleste ble overbevist om at debatten om EVA-2 er viktig og må tas alvorlig. EVA-2 inneholder så mange ting som vi er skeptiske til og uenige i, at vi må intensivere debatten i tida framover på skolene blant våre kolleger og i våre organisasjoner.

MÖTE
MED

KARAKTERDEBATTEN

GÅR VIDERE: INTERVJU MED TO ELEVER: HEIDI OG ANNE

Mange har spurt hvor elevene befinner seg i forhold til SSF. Bør vi ikke henvende oss til dem skolen først og fremst gjelder, nemlig elevene, og dermed også foreldrene? Da SSF ble starta i 1974, ble det vedtatt at den skulle være en organisasjon for lærere. Det var ut ifra tankegangen om at en må kunne krype før en kan gå. Men dette er forhold som hele tida bør vurderes, og mye er skjedd siden den gang. I alle fall er elever hjertelig velkommen i våre spalter. Og vi gjør en liten begynnelse allerede i dette nummeret, med et intervju med to blide jenter om karakterer. Det er Heidi Lyshol fra Smedstua skole og Anne Ellingsen fra Stovner skole.

Inter-

vjuer: Heidi og Anne, dere er begge 12 år og går i 6. klasse. Til neste år skal dere over i ungdomsskolen, og da skal dere begynne med karakterer. Så vidt jeg veit, er du, Heidi, for karakterer, og du, Anne, mot. Vi vil gjerne høre litt nærmere om hvorfor. Er dere opptatt av resultater og karakterer i klassen?

Heidi: Ja, vi sammenligner, og teller feil på prøver. Ellers diskuterer vi ikke karakterer så mye på skolen, men privat.

Anne: Hos oss er det også veldig viktig å sammenligne prøver. Noen skryter veldig. Andre har dårlige prøver bestandig, enda de har pugga og slitt. De skammer seg og gjemmer seg liksom bort.

Inter- Visste dere at det ikke er så mange åra
vjuer: siden det var karakterer i barneskolen også?

Heidi: Nei, men det måtte være fint! Jeg skulle ønske vi hadde to typer karakterer, en for innsats og en for resultat. Det er greit at vi får poeng på en prøve, men mer samla for hele året syns jeg vi burde få de to karakterene. Når folk virkelig prøver så godt de kan, syns jeg de skulle

få karakter for det også.

Inter- Det var det vi i gamle dager kalte "Flid
vjuer: og framgang". Vi fikk Mg, G og Ng i dette helt fra første klasse.

Heidi: Det ville vært skjønt! Vi får bare et muntlig skussmål: "Du har gjort det bra og greid mesteparten." Det er det hele. Vi får aldri vite hva vi egentlig kan.

Anne: Som regel syns jeg da, jeg skjønner ganske bra sjøl hva jeg har greid eller ikke. Sjøl om lærer'n sier en stil er bra, syns ikke jeg det hvis jeg ikke er fornøyd sjøl.

Inter- Vil dere høre litt om hvordan jeg vur-
vjuer: derer prøvene til elevene mine? Jeg lager oppgavene slik at elevene får prøve seg på forskjellige områder. I norsk kan det f.eks. være øvelser både i rettskriving, tegnsetting, grammatikk, og/å, og fri fortelling. Så skriver jeg under hvilke områder elevene mestrer godt og hvilke de bør arbeide mer med. En kan jo f.eks. være flink til å fortelle om en ikke er så stø i rettskriving. Etter min mening gir dette elevene en bedre oversikt over hvor de står i faget enn en enkelt karakter kan gjøre.

Heidi: Det høstes fint ut, skulle ønske vi også hadde det sånn. Jeg ønsker også faste kunnskapskrav. Ellers er det klart at de elevene som kan en del, gjerne vil ha karakterer. De andre vil skamme seg over å vise dem fram hjemme. I vår klasse vil ca 3/4 ha karakterer og ca 1/4 ikke.

Inter- Men nå er det ikke sånn lenger at det er
vjuer: faste kunnskapskrav for at du skal få en Mg eller en G. Karaktersystemet er slik at en viss prosent av elevene skal ha de forskjellige karakterene, de blir såkalt normalfordelt etter det vi kaller en Gaussisk kurve. Det betyr at så og så mange % av et årskull elever skal

mange % av et årskull elever skal ha 1g, så og så mange % skal ha G osv. Hva synes dere om dette systemet?

Begge jentene i kor:
Sprøtt!

Anne: Jeg syns det er sprøtt med den karakter-skalaen. Hvis en elev har jobba alt hun orker, skulle hun få karakterer ut ifra det, og ikke ut ifra de andre.

Heidi: Når det er sånn, kommer det veldig mye an på folka i klassen. Er det mye flinke folk, kan en sjøl få dårlige karakterer. Er det lite flinke folk, er det lettere å få bra karakterer.

Anne: Da er det jo om å gjøre at de andre i klassen gjør det dårlig! Da vil ikke folk hjelpe hverandre. "Det er bedre at han blir dårlig, jeg hjelper ikke han, jeg vil heller opparbeide meg sjøl," tenker en. På den måten blir det splittelse i klassen, uvennskap, sånn at elevene ikke står sammen.

Heidi: Ja, men jeg vil ha noe skriftlig å vise for meg, det er ikke nok bare å høre det. Derfor vil jeg ha karakterer.

Anne: Helt uenig! En får ikke vite noe mer om hvor en står om en får karakterer. Noen har klisterhjerne og kan pugge så de husker det et par dager. Andre klarer ikke det.

Og så er det sånn forskjell på hjemmeforholda til folka. Noen har foreldre i fine stillinger som har god tid til barna. De har kanskje hjemmeværende mor og kan få hjelp til leksene og til å holde orden på skolesakene sine. Andre sine foreldre er veldig trøtte og slitne, de har dårlig tid, kanskje de jobber skift. Noen bor

trangt, eller de har flere unger. Det er ikke så lett å få ro til å gjøre lekser når det er småunger hjemme.

I klassen vår er det f.eks. noen som er enebarn med foreldre som har god tid. Men hos en annen er det 6 unger hjemme, og faren jobber skift. Og den ungen har jo mye dårligere muligheter enn han som er enebarn. Derfor mener jeg det er veldig urettferdig med karakterer.

Heidi: Jamen hvordan vil du da avgjøre hvem som skal komme inn på høyere skoler? Jeg er absolutt imot loddrekning!

Anne: Men det blir ikke mer rettferdig at bare de som har det best hjemme, skal komme inn! Vanlige folk har det jo ikke så lett alltid. Når jeg er imot karakterer, mener jeg i det samfunnet vi har i Norge i dag. Jeg veit at i Kina har de karakterer, men det går ikke an å sammenligne direkte, for leveforholdene er så forskjellige i et sosialistisk og i et kapitalistisk land.

Heidi: Det kommer nå litt an på evnene også, da.

Anne: Ja, men det er også urettferdig!

Inter- Jeg oppfatter deg, Heidi, sånn at du ikke
vjuer: er enig i måten karaktersystemet virker på i dag, men at du vil ha din egen form for karaktersystem med egen karakter for innsats. Og du, Anne, synes ikke det bør være karakterer i det hele tatt. Det skal bli interessant å se hva dere kommer til når dere har fått prøvd karaktersystemet i praksis en stund. Kanskje det kunne være noe å komme tilbake til? I alle fall ønsker vi dere lykke til, begge to, og sier takk for praten.

Åpent møte om YRKESFORBUD I OSLO

Søndag 17. september gikk det åpne møtet om yrkesforbud av stabelen på Oslo offentlige lærerskole.

Møtet samlet ca. 80 personer, og det var støttekomiteen for Kjell Folkvord som arrangerte møtet.

Hoverpersonene på møtet: Kjell Folkvord, Bjørnar Seppola og Gunnar Mjaaland har vært med på å skape blest og aktivitet om sine saker, og dette er viktigere enn vi aner. Det er ikke viktig bare for disse tre. Det er viktig for alle dem som har mistanke om forbigåelser, en spore til å ta opp andre saker. Indirekte er det også viktig fordi det har betydning for andre læreres vilje til å stå fram med meningene sine og være aktive politisk.

Slik åpnet Fride Eeg-Henriksen innledningen på det åpne møtet.

Folkvord, Seppola og Mjaaland holdt innlegg om sine saker, og Pål Ivar Bergersen fra støttekomiteen holdt en appell om støttearbeidet framover. Han pekte på at det var tre hovedpunkter som skilte seg ut:

Spre opplysning om saken, organisere og samle støtte til og drive økonomisk støttearbeid.

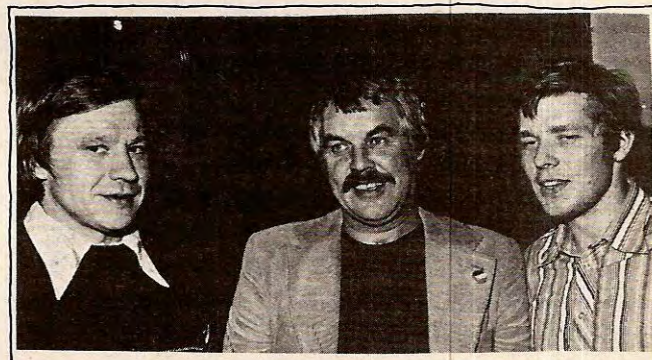
Bergersen oppsummerte også at det var kommet inn mer enn 33.000 kroner. En rettferdig sak får støtte.

Møtet vedtok et "Åpent brev til alle som vil kjempe for demokratiske rettigheter", som bl.a. peker på hvordan yrkesforbud blir praktisert åpent og mer tydelig i økonomiske krise- og nedgangstider.

Initiativkomiteen mot forbigåelser ved lærertilsettinger (omtalt i nr. 1/2 -78 Skole for folket) er åpent for alle som interesserer seg i å arbeide med dette. Alle interesserte kan henvende seg til:

Initiativkomiteen mot forbigåelser ved lærertilsettinger". c/o Praxis, Göteborggt. 8, Oslo 5. Tlf.

Tlf.: (02)35 17 00.

FRAMSKRITTSPARTIET VIL SENSURERE UNDERVISNINGA DI !

Lærerne er i borgerskapets søkelys for tida. Stadige forsøk på forbigåelser yrkesforbud og bakvaskelser taler sitt tydelige språk om dette. Skolen er et av de viktigste steder hvor barn og unge blir pumpet fulle av reaksjonær propaganda. Lærebøkene inneholder borgerskapets ideologi. Progressive lærere er ikke ønsket i skolen. De kunne muligens få ungene til å sette spørstegn ved det de leser, få dem til å se om det de leser stemmer med virkeligheten. Det ville være skjebnessvangert for borgerskapet, derfor bruker de alle midler for å forsøke å skape mistillitt til progressive lærere. Fremskrittspartiet slo til på Lørenskog. I avisa si "Fremskritt" retter de angrep mot lektor Halvdan Karlsen ved Lørenskog Videregående skole. Lektoren skal blant annet ha brukt et nummer av Røde Fane som bakgrunnsmateriale for et opplegg om kvinnehistorie. Fremskrittspartiet mener at Halvdan Karlsen har gått over streken når det gjelder "marxistisk-leninistisk indoktrinering." Det er tydelig at Fremskrittspartiet ønsker å sensurere lærerernes valg av stoff og emner - at de er livredde for at lærere skal gjøre noe annet enn å gulpe opp igjen det som står i reaksjonære lærebøker. (Hvor står det forresten noe om kvinnes historie?) Artikkelen sammenlikner også Karlsen med nazilektoren Hoaas.

Karlsen har besluttet å gå til anmeldelse av redaktøren av "Fremskritt", Carl I. Hagen.

Av de uttalelser han vil ha kjent døde og maktesløse er bl.a.:

a. "Lektor Karlsen mangler nødvendige

kvalifikasjoner."

b. "Lektor Hoaas...røper en så stor mangel på kjennskap til historiske fakta at han ikke er kvalifisert til å undervise...Karlsen bør ikke fritas fra sin stilling(...) men ved å legge opp pensum i kvinnehistorie på denne måten, avslører også han manglende kvalifikasjoner."

c. "Lektor Karlsen er en ganske alminnelig m-lær. Han legger opp sine egne politiske oppfatninger i undervisningen gang på gang. Karlsen mangler tvisyn og toleranse. Pensum i kvinnehistorie er lagt opp så snevert at han med all ønskelig tydelighet beviser sin politiske trangsynthet!"

d.e. (Karlsen har) "lagt opp et pensum som kort og godt kan karakteriseres som en håndbok i revolusjon."

f. "Felles for alle disse utdragene er at de har et markert sosialistisk/-kommunistisk tilsnitt. De maner alle til kamp, revolusjon, vold og våpen. Motforestillinger mot disse fremgangsmåter blit ikke presentert."

g. (Karlsen) "får samfunnet til å betale ham for å lære elevene hvordan samfunnet skal rives ned."

h. "Lektor underviser i klassekamp."

Disse anklagepunktene får en til å føle gufset fra kommunistforfølgelsene i femtiåra. Det er bare en ting å gjøre - ta opp kampen. La de som "avslører" få avsløre seg sjøl og det de står for. Derfor oppfordres alle lærere til å gi Halvdan Karlsen den støtta han trenger.

Inger

YRKESFORBUD

Folkvord
saka

FÅR FOLKVORD

JOBB? KOMMUNEDIRIKTØREN SIER: JA. KOMMUNESTYRET SIER: NEI. HVA SIER K.U.D.?

Kjell Folkvord har gått uten arbeid i snart ett og et halvt år. Hvorfor? Ikke fordi det er for mange lærere i Odda kommune, eller fordi han gjør en dårlig jobb som lærer. Nei, årsaken er at den unge Folkvord ble litt for frittaltende og høyrestet for de høye herrer i sentrale maktposisjoner i Odda kommune. Og nå ser det ut for at et eksempel skal statueres, et hode skal rulle på ytringsfrihetens alter. Det siste kan skje, men i skrivende stund er den endelige avgjørelse ennå ikke tatt.

HVA HAR SKJEDD SIDEN SIST?

Siden sist har Kjell Folkvord vandret fra en skoledirektør som ønsket å tilsette ham, til et kommunestyre som ikke ønsker denne vandrende lærerånd, tilbake til herr skoledirektør, som sendte hele saken til sine foresatte i K.U.D. Der befinner saken seg i øyeblikket, ifølge Klassekampen for 10. nov. har den vandret fra faglig avdeling til den politiske ledelse i departementet.

NOEN KONSEKVENSER.

Dersom Folkvord ikke får jobb, så betyr det at K.U.D. har skapt presedens for at du skal fratas ditt arbeid dersom du lar en del av sannheten om dine omgivelser lekke ut av din munn (at sosialsjefen i bygda beviselig hadde lurt unna 10000 kr. av budsjettet). En sannhet som kan være vond å svelge for de som har det politiske ansvaret.

Av allmen interesse vil det også være hvordan K.U.D. stiller seg til Odda skolestyrets vedtak om å ikke vurdere Folkvord som søker. Er dette gangbar mynt å servere et slikt vedtak i et skolestyre i dag?

DERFOR SKJERP SANSENE:

Derfor folkens, ut med ørene og lytt etter signaler fra K.U.D. Et svar vil komme, og det må du lese nøye, diskuter det med kolleger, venner og bekjente. Uansett utfall vil det arbeid og de erfaringer som stor og liten har gjort i denne saken, bringe kampen mot yrkesforbud et skritt framover.

Får vi et slag under beltestedet i denne

saken, vil det komme flere strømmende til, dette er for grovt vil de si og så vil vi reise oss, samle troppene, legge opp taktikken og gå til nye angrep mot de som vil frata oss retten til å si vår mening uten frykt for diverse represalier.

HVA NÅ?

Om framtida bør man ikke spørre, det skal jeg heller ikke gjøre, men K.U.D. har så vidt jeg kan skjønne 3 mulige svar å velgemellom:

1. Et klart ja til Folkvord og skoledirektor Per Kvist om at dere hadde rett, jobben er din Kjell.

2. Et klart nei, du får ikke jobb, du må kripe til korset, be om pent vær, si unnskyld jeg mente det ikke slik og sånn og godta den steile linja som Odda kommunestyre har lagt opp til.

3. Et rundt profesjonelt politisk svar, et nja...?? som kan romme all slags underlige

krumspring for å tilfredstille alle parter i denne saken.

Uansett om K.U.D. velger 1, 2, 3 eller finner en fjerde variant, så er svaret uhyre viktig. Ikke bare for Kjell Folkvord og hans familie, og alle de som gjennom støttekomiteer eller fagforeninger har fulgt denne saken med spesiell interesse, men for det store gros av den norske befolkning som fortsatt er tilhengere av å skille mellom ens personlige politiske overbevisning og de klare, objektive kriterier som bør danne hovedgrunnlaget for den ansettelsespolitikk våre myndigheter skal praktisere her til lands.

SE SIDE 6.

LÆRERE, -HVA SLAGS FRITIDSHJEM ØNSKER VI?

"Fritidshjem er et aktivitets- og tilsynstilbud utenfor skoletid for skolebarn i 1.-3. klasse", heter det i Oslo Kommunes brosjyre om Fritidshjem. Behovet for tilsyn med barn i denne aldersgruppa har økt betraktelig de siste åra. Fritidshjem tvinger seg fram på stadig flere steder.

DEPARTEMENTET DRIVER FORSØK

For tiden drives det forsøk med fritidshjem her i landet. Forsøkene skal munne ut i en offentlig utredning, som igjen skal bli til ei stortingsmelding. Stortingsmeldinga skal i sin tur være grunnlaget for lov og forskrifter om fritidshjem.

Men hva angår dette oss lærere? Når en ser litt nærmere på de forsøkene som drives, ser en at tendensen går farlig i retning av skolefritidshjem. Sjel om Forbruker og administrasjonsdepartementet uttrykker ønske om forsøk med forskjellige slags typer fritidshjem, har f.eks Oslo og Bærum kommuner vedtatt å legge alle sine fritidshjem til skolene.

OSLO KOMMUNE SATSER PÅ FRITIDSHJEM

Oslo er her, som på så mange andre områder, en "foregangs"kommune. De siste årene er det her blitt opprettet en rekke skolefritidshjem. Det er bra at Oslo Kommune oppretter fritidshjem. Vi trenger fritidshjem. Det er uforsvarlig når småskoleungene går uten tilsyn før og etter skoletid. Mangel på fritidshjem er også et direkte hinder for kvinner som ønsker å arbeide.

Det vi må se nærmere på er hva slags fritidshjem vi ønsker, og hva skolefritidshjem betyr for lærerne.

HVORDAN SKAL FRITIDSHJEMMENE VÆRE?

Om vi er lærere eller ikke, skulle det være lett å sette opp noen basiskrav her. Jeg mener at det bør være fritidshjems plasser nok til alle som ønsker å benytte et slikt tilbud. Videre mener jeg at fritidshjemmet ikke skal være en oppbevaringsanstalt. Det skal ha skikkelig sosialpedagogisk ledelse.

Åpningstiden må være slik at folk med vanlig arbeidstid kan benytte seg av tilbudet. Det betyr sjølsagt at fritidshjemmet må være åpent på skolens fridager. Videre bør tilbudet være gratis. På fritidshjemmet skal barna kunne leke trygt. De skal ha anledning til voksenkontakt når de ønsker det. Barna skal føle seg hjemme der.

HVORDAN FUNGERER SKOLEFRITIDSHJEMMENE?

Fungerer skolefritidshjemmene slik? Nei, mener jeg, og det er en av grunnene til at nettopp lærere bør mene noe om fritidshjem. I skolefritidshjem skal lærerne dele lederstillingen. Resten av personalet skal være deltidsansatt og ufaglært. Det er ikke uvanlig at fritidshjemmet blir brukt som salderingspost når skolens timeplan skal gå opp. Kanskje det bare finnes 26 undervisningstimer til frk. Hansen. Da må hun fylle på med 3 timer i fritidshjemmet. På denne måten kan det bli mange forskjellige lærere som deler lederstillingen i fritidshjemmet. Ikke særlig

gunstig for barna, skulle jeg tro. Tid til planlegging er svært vanskelig å få til. Det blir oppbevaring utav det, få tida til å gå uten at ungene slåss alt for mye. Dette var kanskje litt stygt sagt overfor de lærerne som har det meste av timene sine i fritidshjemmet og som tar oppgaven alvorlig, for de finnes opplagt. Men sjøl disse vil ha fri i sommerferien, høstferien, juleferien osv. De vil følge skoleruta, for det er lærere de er utdannet som. Her kolliderer barnas og foreldrenes behov og lærernes ønsker.

SKAL SKOLEN BESTEMME OVER BARNAS FRITID?

Dette er ikke de eneste innvendingene mot skolefritidshjem. En kan trygt stille spørsmålet om rektorene rundt på skolene er kompetente til å drive fritidshjem. Det er nemlig rektor som er den ansvarlige leder, og rektor avgjør også i realiteten hvem som skal få plass ved fritidshjemmet. I det hele tatt bør vi stille spørsmål ved om vi synes det er riktig at skolen skal få større innflytelse på barnas fritid. Ville du overlatt dine barn i skolens varetekt før og etter skoletid? Etter min mening skal skolen drive med undervisning. Vi lærere bør interessere oss for hva slags tilbud som finnes for barn og unge, men hva ungene gjør i fritida si, bør lærerne og skolen legge seg minst mulig opp i. Når jeg som lærer søker jobb i skolen, er det undervisning jeg ønsker å drive. Jeg vil ikke puttes i fritidshjemmet en eller to ettermiddager i uka. (Jeg går ikke på den at det er så interessant å være sammen med barna utenfor klasserommet.) Jeg synes rett og slett det er uansvarlig å sette en lærer, sliten etter dagens undervisning, som fritidsleder for barn på ettermiddagen. En kan også sette spørsmålstegn ved om vår utdanning dekker dette området.

SKOLEFRITIDSHJEM - BILLIG OG LETTVINT

Nå kan en godtroende sjel spørre seg hvorfor stat og kommune ønsker ensidig satsing på skolefritidshjem. Det er jo langt fra det beste tilbudet vi kan gi ungene. Svaret er enkelt: Skolefritidshjem er en billig og lettvinnt løsning for kommunen når foreldrene krever fritidshjem. Dette blir tydelig sagt allere i Stortingsmelding nr. 51, 1973-74, om Barnefamiliens levekår: "Investeringskostnadene i eksisterende skoler vil kunne være beskjedne og i hovedsak dreie seg om utgifter til utstyr. Driftskostnadene vil ventelig også bli vesentlig mindre enn ved egne institusjoner."

KREV FLERE FRITIDSHJEM

Konklusjonen på det jeg har skrevet må bli at skolefritidshjem i sin nåværende form ikke er en bra ting. Likevel mener jeg det er riktig å kjempe for at fritidshjem blir opprettet alle steder det er 1.-3. klasser. Det aller viktigste er å få opprettet fritidshjem. Når vi først har fått det, må vi kjempe for å få fritidshjemmet bedre. Da vil jeg være med å slåss for at de ikke skal ligge under skolens administrasjon. Lokalene må gjerne være i skolen for meg, men skolen skal ikke styre fritidshjemmene. Jeg er helt i mot at fritidshjemmets personale skal regnes inn i skolens lærerbehov. Stillingene i fritidshjemmet skal utlyses for seg, slik at andre (og mer kompetente?) også kan søke. Dersom lærere søker jobb i fritidshjem, mener jeg de må være villige til å ta "vanlig" ferie.

HVA ER DIN MENING?

Dette er noen tanker jeg har gjort meg om fritidshjem. Det er mange tråder å ta opp. Jeg mener at de må tas opp. Det er helt nødvendig for lærerne å si sin mening i dette spørsmålet. Vi må begynne debatten nå, slik at vi er best mulig rustet når stortingsmelding, lov og forskrifter kommer. Vi ønsker ingen uthuling av læreryrket. Vi ønsker et best mulig fritidstilbud for barn og foreldre.

Kvinnefrontlærer

ÅPENT MØTE

6.12 KL.19.30

URO, BRÅK OG FREKKHETER —

HVORDAN MØTER VI DISIPLINPROBLEMER?

INNLEDERE: PSYKOLOG Svein Møssig
GRUNNSKOLELÆRER Knut Erik Høverak

2. ETG. VALKYRIEN
PÅ MAJORSTUA
(VALKYRIEGT.15)

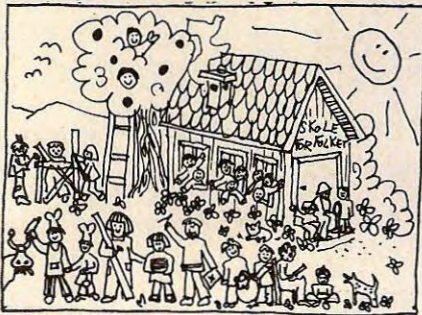

SKOLE FOR FOLKET

SOSIALISTISK SKOLEFORUM

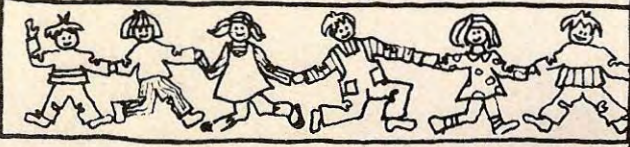
SSF

Boks 8347
HAMMERSBORG,
OSLO 1.....

REDAKTØR OG
ANSVARLIG UTVÆR:
JORUN BRATHEN.

SISTE FRIST FOR NYTT STOFF: 10.1.79

NORSKMØTE

"FRA NORMALPLAN TIL MØNSTERPLAN" VAR TEMAET PÅ SSF'S ÅPNE MØTE 1. NOV.

REFERAT FRA DETTE MØTET
FØLGER I "SKOLE FOR FOLKET"
NR.1 1979.

REFERATET FALLER UT I DETTE NR.
FG.A. AT LEDEREN VÆR DENNE
GANGEN BLE LENGRE ENN
BEREGNET. RED.

